

L&T:N LAUSUNTO JÄTELAKI

12.5.2021

Jorma Mikkonen, yhteiskuntasuhdejohtaja

YHTEENVETO

HE sisältää kaivattuja uudistuksia yhdyskunta- ja pakkausjätteiden syntypaikkalajitteluun ja erilliskeräykseen, jotka edistävät materiaalien kierrätystä EU:n kiristyvien kierrätystavoitteiden mukaisesti.

JÄTEDIREKTIIVIN MINIMIVAATIMUSTEN IMPLEMENTOINTI

- Jätedirektiiveistä johtuvat minivaatimukset tulisi saattaa voimaan saman tien.
- Yhdyskuntajätteen määritelmä tulisi muuttaa direktiivin mukaiseksi (JäteL 6§)
- Implementoinnin takaraja 5.7.2020

YHDYSKUNTAJÄTTEIDEN JA PAKKAUSJÄTTEIDEN KIERRÄTYKSEN EDISTÄMINEN

- Yhdyskuntajätteiden kierrätystä voidaan tehokkaimmin edistää tiukalla biojätteen erilliskeräyksellä
- Se tulisi saattaa voimaan esitetyssä muodossa, mutta huomattavasti nopeammalla aikataululla, esim 1.1.2022.
- Taloudelliset ohjauskeinot puuttuvat ja niitä tarvitaan tavoitteiden saavuttamiseksi

PAKKAUSJÄTTEIDEN TUOTTAJAVASTUUN TOTEUTTAMINEN

- Tuottajavastuuta koskevat säännökset ovat monessa suhteessa ongelmalliset ja ne tulisi palauttaa uudelleenvalmisteluun.
- Pakkausjätteiden osalta ei aikataulupaineita, implementoinnin takaraja 2024
- Pakkausjätteiden talteenotto kehittyy jo ilman lisäsääntelyä. Nyt pitäisi nyt keskittyä toimiin, jotka vahvistavat uusiomateriaalien markkinakysyntää

JÄTTEENKULJETUKSEN KAKSOISKULJETUSJÄRJESTELMÄ

- Ei liity millään tavalla uudistukseen, enemmän ideologinen asia
- Kaksoiskuljetusjärjestelmä tulisi säilyttää myös pakkaus- ja biojätteissä ja sen ehdot pitäisi selkeyttää ja yksinkertaistaa.
- Jos pakkausjätehuoltoa ja kuljetusjärjestelmää koskevaa osiota ei palauteta uudelleenvalmisteluun, pitäisi yrityksille varata oikeudenmukainen siirtyvä sopeutua muutokseen.

© Lassila & Tikanoja Oyj

JÄTESÄÄDÖSPAKETIN NS. MINIMIVAATIMUKSET

- Uusilla vaatimuksilla mm. harmonisoidaan jätteisiin ja kierrätykseen liittyviä määritelmiä ja kiristetään jätteisiin liittyviä raportointi-, selvillä olo-, tiedoksisaanti- ja kirjanpitovelvoitteita sekä kiristetään yhdyskuntajätteiden ja pakkausjätteiden kierrätystavoitteita.

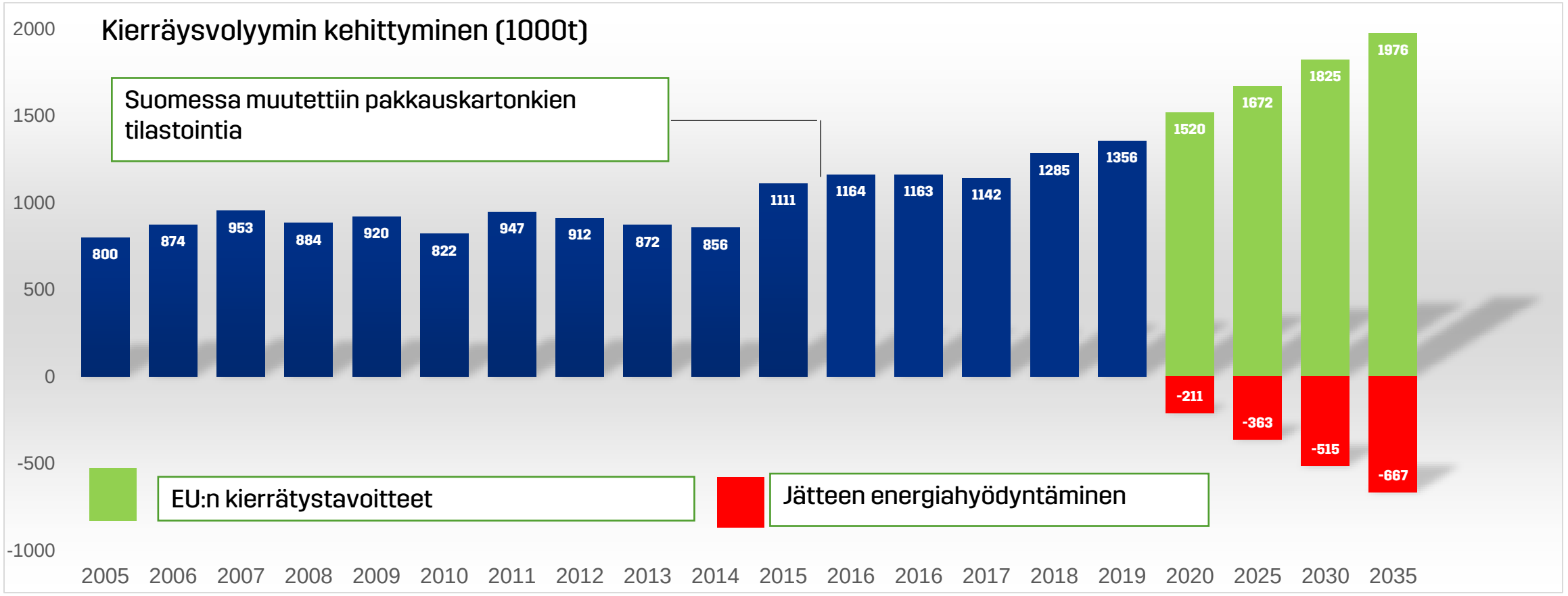
- Ympäristöalan yritykset laajasti kannattavat kiristyviä kierrätystavoitteita ja uusia vaatimuksia.

- Ne ovat välttämättömiä tilastoinnin oikeellisuuden varmistamiseksi ja maakohtaisen vertailtavuuden parantamiseksi.

- Yhdyskuntajätteelle esitetään direktiivistä poikkeavaa määritelmää (JL 6§). Se tulisi muuttaa direktiivin mukaiseksi, koska nykymuodossaan se aiheuttaa paljon tulkintaepäselvyyttä ja erimielisyyttä toimijoiden välillä.

© Lassila & Tikanoja Oyj

YHDYSKUNTAJÄTTEEN KIERRÄTYSTAVOITE EDELLYTTÄÄ POLTTOON MENEVÄN SEKAJÄTTEEN PUOLITTAMISTA

Kiristyvät vaatimukset merkitsevät sitä, että yhdyskuntajätteen polton volyymeja pitäisi leikata lähes 40 %:lla nykytasosta, kun samaan aikaan ajetaan ylös 120 000 tonnin lisäkapasiteettia jätteenpolttoon Salossa.

KEINOT YHDYSKUNTAJÄTTEEN KIERRÄTYKSEN LISÄÄMISEKSI

- On erittäin hyvä, että erilliskeräysvelvoitteet tulevat esityksen mukaisesti kirjattua jäteasetukseen.

- Biojätteen tiukka erilliskeräys (ehdotetussa laajuudessa) on tehokkain keino yhdyskuntajätteen kierrätysasteen edistämiseksi (30-40% sekajätteestä)
  - Se tulisi saattaa voimaan mahdollisimman nopeasti esimerkiksi 1.1.2022. Laitoskapasiteettia rakennetaan runsaasti lisää ja biokaasun käyttö liikennepolttoaineena tulee merkittävästi lisääntymään 2020 luvulla.
  - HE:n esittämä aikataulu 1.7.2024 on aivan liian hidas.

- Paketista puuttuvat kokonaan tehokkaat ohjauskeinot jätteenpolton vähentämiseksi ja kierrätyksen edistämiseksi. Ne kuuluisivat olennaisesti tähän kokonaisuuteen.

© Lassila & Tikanoja Oyj

PAKKAUSTEN TUOTTAJAVASTUU TULISI VALMISTELLA UUDELLEEN

- Pakkausalalle ehdotetaan muista tuottajavastuu- järjestelmistä täysin poikkeavaa ratkaisuja, jossa kuntien omistamille jäteyhtiöille luodaan lakiin perustuva monopoli pakkausten kiinteistökeräykseen ja suljetaan 50- 80 miljoonan euron markkinat.

- Ei täytä SGEI- palvelun kriteereitä, joiden ydinehtona on markkinapuute eikä siten mahdu in house- sääntelyn rajoihin.

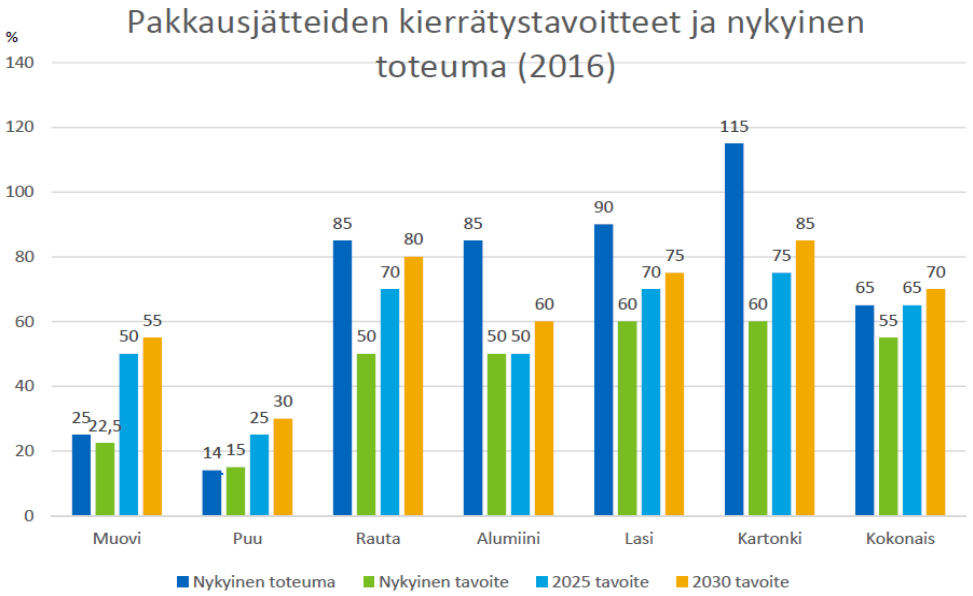
- Esitetty kuntien ja tuottajien yhteistoimintamalli (JäteL 49a-49d §) on ristiriidassa sekä EU:ssa parhaillaan valmistelussa olevan tuottajavastuun vähimmäisvaatimusten kanssa että kilpailu- ja valtiotukilainsäädännön kanssa, jolloin se pitäisi joka tapauksessa notifioida ennen toimeenpanoa.

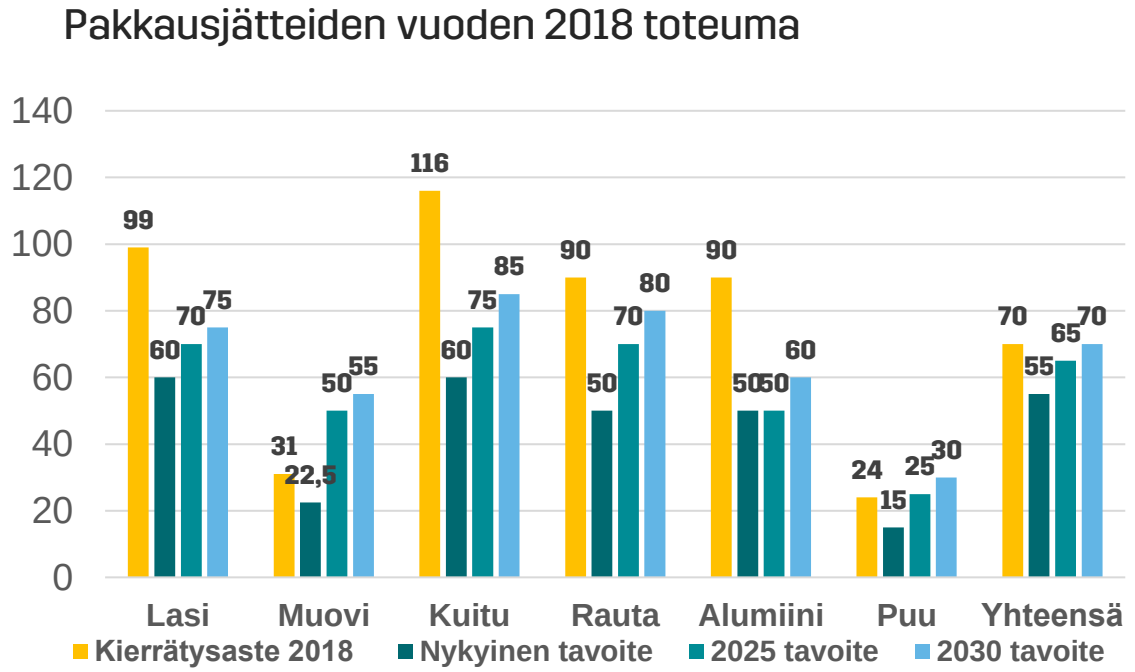
- Kunnallinen interventio tuottajavastuumarkkinaan on tarpeeton ja se hämärtää tuottajien kasvavaa roolia koko pakkausjätteiden arvoketjusta.

- Pakkausjätteiden talteenotto on kehittynyt tavoitteiden mukaisesti. Nyt pitäisi keskittyä keinoihin joilla teollisuus saadaan käyttämään talteen otettuja materiaaleja.

© Lassila & Tikanoja Oyj

TUOREEN TILASTON VALOSSA PAKKAUSJÄTTEIDEN KIERRÄTYSTAVOITTEET ON JO LÄHES SAAVUTETTU

- Valmistelua on tehty vuoden 2016 lukujen valossa, kun pakkausjätteiden tuottajavastuu oli juuri astunut voimaan
- Sen jälkeen pakkausmateriaalien talteenotto ja kierrätys on kehittynyt isoin harppauksin
- Muovin osalta talteenottoaste nousi jo 40 %:iin ja viime vuonna jo 50 %:iin

Lähde: Pirkanmaan ELY-keskus ja Suomen Uusiomuovi

KIERTOTALOUDEN UUDET LIIKETOIMINTAMAHDOLLISUUDET

- Kiertotalous on valtava liiketoimintamahdollisuus Suomelle ja aivan erityisesti kierrätyssektorille
- Sen edellyttämät innovaatiot voivat syntyä vain markkinalähtöisesti panostamalla uusiin teknologioihin ja uusiin liiketoimintamalleihin - Kiertotalous on siis ensi sijassa talouspolitiikkaa.
- Julkisen sektorin rooli tässä muutoksessa on raivata esteet ja pullonkaulat uusilta kiertotalouden ekosysteemiratkaisuilta sekä luoda ohjauskeinojen kautta kannusteet vauhdittamaan muutosta ja uusia markkinoita
- Kiertotalouden dynaamisia liiketoimintavaikutuksia ei saavuteta, kun hallinto ja ohjauskeinot ovat rakentuneet pistemäisen kuormittaja aiheuttamien haittojen minimointiin (ympäristöluvat) ja toisaalta sääntelyn määrittämän minikierrätysvaatimusten toteuttamiseen minimikustannuksin
- Toimittajien tulot perustuvat pääosin haitan hoitamisesta saatuihin maksuihin – ei juuri uusioraaka-aineiden markkinakysyntään
- Ruotsissa on herätty siihen, että kiertotalouden ja siihen liittyvien innovaatioiden edistäminen ei onnistunut kuntamonopolissa (Rambollin raportti Ympäristövaliokunnalle) ja sitä ollaan purkamassa.

  Suomessa ollaan nyt toistamassa Ruotsin virheitä.

© Lassila & Tikanoja Oyj